

Et recomanem que realitzis aquestes activitats a fi de practicar i repassar una part de la matèria donada aquest curs.

LA O/U NEUTRA

- 1** Llegeix el poema següent i fixa't en les paraules en negreta que tenen les *o* i les *u* àtones subratllades. Aquestes vocals en posició àtona (o inaccentuada) es pronuncien igual.

Cançó indecisa

Ens duia la **tramuntana**
olor de **fonoll** marí;
la carena s'amagava
sota el **bruc** i el **romaní**;
hi havia una vela blanca
al damunt del blau marí.

El verd **joió**s de les vinyes
s'**obscuria**, i el **sarment**
amb la fruita es decantava
seguint l'empenta del vent.
Al cel cremava una estrella
i el sol **moria** a **ponent**.

Tu eres a la meva vora
com l'**olivera** i la flor,
del lliscar de la riera
tenia la veu el so
i els teus llavis **potser** eren
gustosos com el vi bo.

Hauria **volgut** besar-te
perquè era el teu mirar
tan tebi. A la meva vora
anaves sense parlar.
Hauria **volgut** besar-te
la trena, els ulls i la mà.

Però el vent encara ens duia
olor de **fonoll** marí.
Cantaven els grills, cantava
el **cucut** dalt d'un pi
i l'estelada s'**obria**
damunt del nostre camí.

TOMÀS GARCÉS, *Vint cançons*.
Columna. (text adaptat)

tramuntana: vent que bufa del nord.

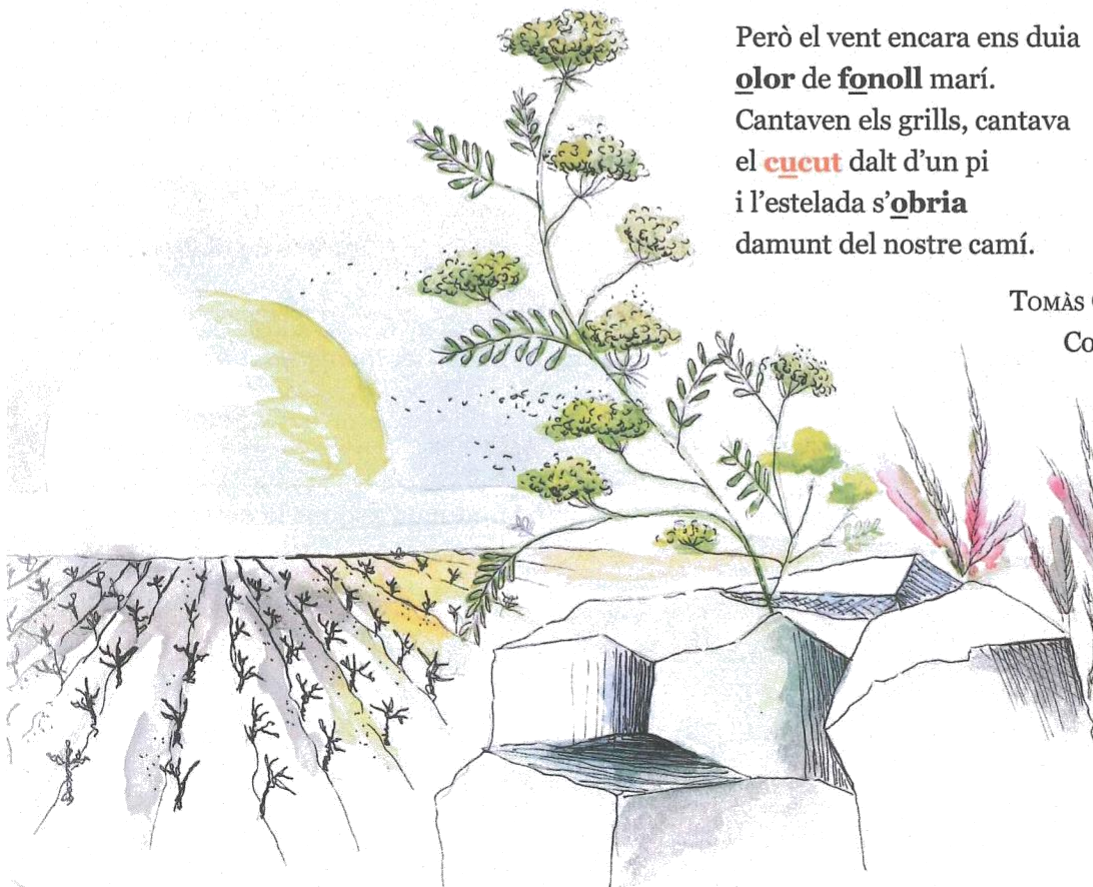
fonoll: herba alta aromàtica amb flors grogues.

bruc: arbust.

romaní: mata aromàtica de fulles linears i flors d'un blau clar.

sarment: branca de vinya.

cucut: ocell de plomatge cendrós blavenc amb ratlles negres al ventre i a les potes i cua negra amb taques blanques.

2 Marca la resposta correcta:

a Els versos «hi havia una vela blanca / al damunt del blau marí» es refereixen a:

- Dues veles, una de blanca i una de blau marí.
- Una vela blanca sobre el color blau marí.
- Una barca amb vela blanca navegant pel mar.

b Els dos elements de la natura que destaquen al llarg del poema són:

- El fonoll i l'olivera.
- El vent i la foscor.
- El vent i la vela blanca.

c El poeta hauria volgut besar:

- El vent.
- Una noia.
- El fonoll.

d El títol, «Cançó indecisa», es refereix al fet que:

- El poeta no sap com acabar la cançó.
- El vent apareix de manera indecisa.
- El poeta no s'atreveix a besar.

e Quin és el tema del poema?

- La natura.
- El camí.
- L'enamorament.

ORTOGRAFIA

La **o** i la **u** en posició àtona tenen el mateix so, [u]: *pontet, torró, bufetada, muntanya...* Això fa que, a vegades, es puguin confondre a l'hora d'escriure-les.

3 Torna a llegir el poema de la lectura i classifica'n els mots amb o i u àtones segons la categoria gramatical a què pertanyen:

substantius

adjectius

verbs

adverbis

EN ELS VERBS

S'escriu amb **-o** la primera persona del present d'indicatiu de molts verbs: *canto, ploro, telefono, dormo...*

Les formes àtones dels verbs **collir, cosir, escopir, tossir i sortir** s'escriuen amb **o** (*collim, tossiu...*) i les formes tòniques, amb **u** (*cullo, surten...*).

Les formes àtones dels verbs **poder i voler** s'escriuen amb **o** (*podem, voleu...*), llevat de les de l'imperatiu (*puguem, vulguem...*), que s'escriuen amb **u**, com el present de subjuntiu (*pugui, vulgui...*).

4 Completa la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs següents:

1 des_____	4 corr_____	7 treg_____
2 pens_____	5 ball_____	8 esborr_____
3 cant_____	6 estudi_____	9 agaf_____

5 Escriu les formes del verb *obrir* en els temps indicats:

	present d'indicatiu	imperfet d'indicatiu
jo	<i>obro</i>	<i>obria</i>
tu	_____	_____
ell, ella	_____	_____
nosaltres	_____	_____
vosaltres	_____	_____
ells, elles	_____	_____

6 Completa les sèries de verbs segons el model:

1 cobrir	<i>cobria</i>	<i>cobriré</i>	<i>cobreixi</i>	<i>cobris</i>
2 cosir	_____	_____	_____	_____
3 sortir	_____	_____	_____	_____
4 escopir	_____	_____	_____	_____
5 tossir	_____	_____	_____	_____
6 collir	_____	_____	_____	_____
7 poder	_____	_____	_____	_____
8 voler	_____	_____	_____	_____

ENMIG DEL MOT

S'escriu **o** o **u** segons quina sigui la vocal tònica d'un mot de la mateixa família lèxica: *cançoner* – *cançó*, *solet* – *sol*, *plorés* – *ploro*, *juguem* – *jugo*.

7 Completa els mots amb **o** o **u** i escriu una paraula de la mateixa família en què la vocal sigui tònica:

1 *mocador* → *moc*

6 f____steria → _____

2 r____dar → _____

7 s____car → _____

3 emm____dir → _____

8 p____rtada → _____

4 f____rner → _____

9 d____rmilega → _____

5 enc____rbat → _____

10 s____let → _____

8 Completa els mots amb **o** o **u**:

1 est____var

4 s____nada

7 f____lletó

2 p____rqueria

5 p____nxegut

8 s____rdesa

3 s____avitat

6 h____menet

9 h____rari

9 Escriu, en cada cas, un mot de la mateixa família i subratlla la vocal que ha esdevingut àtona:

1 poma → _____

5 esport → _____

2 bosc → _____

6 senyor → _____

3 brut → _____

7 ull → _____

4 rosa → _____

8 dotze → _____

AL FINAL D'UN MOT EN SINGULAR

Mots que acaben en **o**: *amo*, *auto*, *burro*, *caldo*, *coco*, *ferro*, *piano*, *toro*, *zero*, *zoo*...

Mots que acaben en **u**: *cacau*, *correu*, *estiu*, *uropeu*, *individu*, *riu*, *tribu*, *trofeu*...

10 Completa els mots amb **o** o **u**:

1 ferr____

4 cald____

7 corre____

10 Amade____

13 trast____

2 porx____

5 ambig____

8 individ____

11 coc____

14 tor____

3 caca____

6 am____

9 sald____

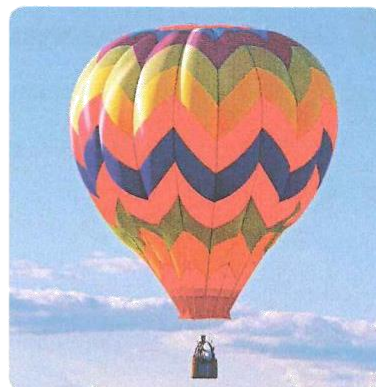
12 trofe____

15 rit____

AL FINAL D'UN MOT EN PLURAL

Els mots acabats en **-s**, **-ç**, **-tx**, **-ix**, **-x**, **-sc**, **-st**, **-xt** i **-ig** formen el plural amb **-os**: *país – països, braç – braços, escabetx – escabetxos, dibuix – dibuixos, complex – complexos, disc – discos, test – tests, text – textos, passeig – passejos.*

Hi ha mots invariables que acaben sempre en **-us**, tant en singular com en plural: *cactus, globus, hiatus, lapsus, tipus, virus...*

11 Escriu el plural dels mots següents:

1 curs → _____	5 text → _____	9 gos → _____
2 comerç → _____	6 test → _____	10 suro → _____
3 greix → _____	7 mes → _____	11 gerro → _____
4 dibuix → _____	8 avís → _____	12 quiosc → _____

12 Completa el plural d'aquests mots i, després, escriu-ne el singular:

1 carr_____s → _____	3 quil_____s → _____	5 altave_____s → _____
2 lice_____s → _____	4 ri_____s → _____	6 totx_____s → _____

DIVERGÈNCIES ENTRE EL CATALÀ I EL CASTELLÀ

català amb o	castellà amb u	català amb u	castellà amb o
avorrir	aburrir	bufetada	bofetón
botifarra	butifarra	butxaca	bolsillo
joglar	juglar	cacau	cacao
joventut	juventud	correu	correo
ploma	pluma	esdrúixol	esdrújulo
tonyina	atún	mntanya	montaña

13 Escriu el nom corresponent a aquestes definicions:

1 Peix blau que es menja fresc o en conserva.	→ _____
2 Obertura en forma de bossa del vestit.	→ _____
3 En l'edat mitjana, persona que es dedicava a cantar, recitar i ballar.	→ _____
4 Embotit fet amb carn de porc trinxada.	→ _____

1 Llegeix en veu alta els dos poemes següents i fixa't en la pronunciació del so de la vocal *o* àtona:

Què és la poesia?

La poesia és un ocell del cel
que fa sovint volades a la terra
per vessar una gota de consol
en el cor trist dels desterrats fills d'Eva.

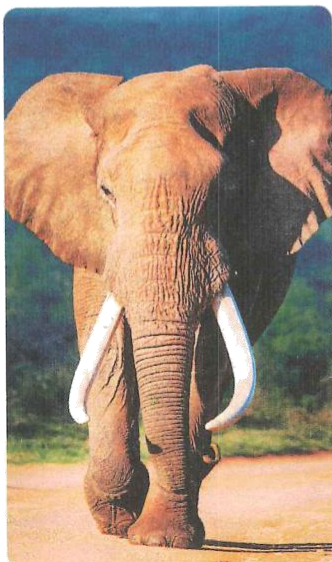
JACINT VERDAGUER. Barcanova. (text adaptat)

Cançó del suburbi

Estimo l'horta desolada;
el presseguer ensopit que es mor,
i l'arengada platejada,
porró de sang, tomàquet d'or.

JOSEP M. DE SAGARRA. Selecta. (text adaptat)

2 Llegeix en veu alta el poema següent i fixa't en la pronunciació del so de les vocals *o* i *u* àtones:

L'elefant, a uns babaus

Podem viure més d'un segle
i som de pes i fem planta;
gaudim d'un cervell més gran
que no pas el de vosaltres.

Tenim poder, fem justícia
i sabem amb força i traça
bufar núvols en el cel
i esclafar les serps que passen.

Som la raça de més pes
i de més llarga durada,
i si mai tenim veïns,
el menudall són els altres.

I al nyicris de l'home dic
que no oblido cap venjança;
i que essent lliure tinc fills
i no en vull en l'esclavatge.

JOSEP CARNER, *Bestiari*. Barcanova. (text adaptat)

1 Separa les paraules d'aquest text perquè les frases s'entenguin i escriu-lo correctament a sota:

Agafounmocadorperduespuntes
ihifaigunnus.Desprésunaltre.
(Fluixostotsdos,peròdicqueelsestrenyo.)
Unaltreenfaigigualiestirosempre
elmateixbec.Tapoelsnusos.
Llançoelmocadorenlaire,ielsnusos
estandesfets.

JOAN BROSSA, *Poesia rasa*. Edicions 62. (text adaptat)

Traducció i conversa metagràfica

2 Tradueix el poema següent al català. Consulta el diccionari, si et cal. Després, conversa amb un company o una companya sobre les semblances i les diferències ortogràfiques entre el català i el castellà.

Retrato

Mi infancia son recuerdos de un patio de Sevilla,
y un huerto claro donde madura el limonero;
mi juventud, veinte años en tierra de Castilla;
mi historia, algunos casos que recordar no quiero.

ANTONIO MACHADO. *Poesía*. Alianza. (text adaptat)